

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

<https://archiwum.mswia.gov.pl/pl/aktualnosci/5087,Schengen-informacje.html>
2022-08-08, 07:09

Informacja

Strona znajduje się w archiwum.
Data publikacji 09.11.2007

Schengen - informacje

Strefa Schengen jest obszarem, na którym zagwarantowano swobodę przemieszczania się osób. Państwa, które przyjęły takie rozwiązania zniosły kontrolę na granicach wewnętrznych jednocześnie ustanawiając granicę zewnętrzną strefy. Obszar ten składa się z terytoriów państw europejskich, które stosują ściśle określone zasady reżimu Schengen dotyczące m.in. ochrony granicy zewnętrznej, ochrony danych osobowych, współpracy pomiędzy służbami policyjnymi państw – sygnatariuszy (włączając np. prawo do pościgu transgranicznego), wydawania wiz cudzoziemcom, ekstradycji/wydawania osób między państwami członkowskimi, jak również działania Systemu Informacyjnego Schengen (SIS).

Strefa Schengen obejmuje terytorium 25 państw: 22 Państw Członkowskich Unii Europejskiej (UE): **Austrii, Belgii, Republiki Czeskiej, Danii, Estonii, Finlandii, Francji, Niemiec, Holandii, Grecji, Hiszpanii, Litwy, Luksemburga, Łotwy, Malty, Polski, Portugalii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Węgry, Włoch** oraz 3 państw stowarzyszonych: **Islandii, Norwegii i Szwajcarii**. Państwami Członkowskimi UE, które nadal pozostają poza obszarem Schengen, a tym samym nie zniosły kontroli na granicach wewnętrznych są **Wielka Brytania i Irlandia**. W kolejce na przyjęcie do grona członków strefy Schengen oczekują państwa, członkowie UE: **Cypr, Bułgaria i Rumunia** oraz państwo stowarzyszone - Lichtenstein, które nie zakończyły jeszcze procesu wdrażania dorobku prawnego Schengen¹, będącego podstawą współpracy w tym zakresie.

Nie należy tym samym utożsamiać strefy Schengen z obszarem zajmowanym przez Państwa Członkowskie UE.

System Informacyjny Schengen (SIS) jest wspólną, elektroniczną bazą danych, zapewniającą zautomatyzowane procedury wyszukiwania informacji o osobach i przedmiotach. System ten jest wykorzystywany w szczególności w celu:

- weryfikacji osób i przedmiotów podczas kontroli granicznej w momencie przekraczania granicy zewnętrznej;
- kontroli policyjnych i celnych prowadzonych w ramach danego kraju;
- wydawania wiz oraz dokumentów pobytowych;
- wykonywania przepisów prawnych o cudzoziemcach w kontekście stosowania przepisów KWS odnoszących się do przepływu osób.

Z SIS korzystają, podczas realizacji swoich rutynowych zadań, instytucje krajowe odpowiedzialne m.in. za: ochronę granic, ściganie przestępstw, zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa

publicznego, wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa, wszczynanie postępowania karnego z oskarżenia publicznego oraz wszczynanie dochodzenia sądowego poprzedzającego postawienie w stan oskarżenia, a także wydawanie wiz, wydawanie pozwoleń na pobyt stały.

Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych oznacza, że na granicach pomiędzy Państwami Członkowskim uczestniczący we współpracy w ramach strefy Schengen nie jest prowadzona kontrola graniczna. Zlikwidowane są przejścia graniczne na wewnętrznych granicach lądowych strefy Schengen (obejmujących granice na rzekach i jeziorach). Granice wewnętrzne mogą być przekraczane w każdym miejscu bez dokonywania odprawy granicznej. **Podstawowe implikacje dla obywateli Polski**

- Każdy obywatel państwa członkowskiego należącego do strefy Schengen ma prawo do swobodnego wjazdu i pobytu na terytorium innego Państwa Członkowskiego. Nie są z tym związane żadne szczególne formalności.
- Na granicach wewnętrznych pomiędzy państwami współpracującymi w ramach strefy Schengen nie jest prowadzona kontrola graniczna.
- Może być prowadzona kontrola na terytorium państwa np. w rejonie granicy wewnętrznej, która jednak nie jest odprawą graniczną (w wyniku której można zezwolić na wjazd osób), a jej celem jest np. walka z przestępczością transgraniczną oraz kontrola bezpieczeństwa.
- Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych państw Strefy Schengen powoduje wprowadzenie wzmoczonych kontroli legalności pobytu cudzoziemców tzw. kontroli mobilnych, prowadzonych na terytorium całego kraju. Kontrole takie mają na celu potwierdzenie spełnienia warunków wjazdu i pobytu na terytorium Państw Członkowskich należących do strefy Schengen, w tym kontroli niezbędnych dokumentów.
- Dokumentem niezbędnym do przekroczenia granicy zewnętrznej strefy Schengen, w tym również UE jest paszport. Niektóre państwa trzecie mogą wymagać posiadania wize. Przed wyjazdem poza strefę Schengen, należy sprawdzić czy państwo będące celem naszej podróży nie stosuje obowiązku posiadania wize w stosunku do obywateli Polski.
- Wykorzystanie bazy danych SIS przyczynia się do zapewnienia i utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa na obszarze strefy Schengen - w tym do efektywnego poszukiwania zarówno osób (m.in. w celu wydania lub ekstradycji, poniesienia odpowiedzialności za czyny, za które są np. ścigane oraz osób zaginionych), utraconego lub skradzionego mienia oraz zakazu wjazdu dla obywateli państw trzecich. Każde państwo zaangażowane we współpracę w ramach strefy Schengen ma możliwość poinformowania o fakcie poszukiwania danej osoby lub przedmiotu odpowiednie służby we wszystkich pozostałych państwach strefy.

1. Co to jest Układ z Schengen?

Układy z Schengen² były pierwotnie umowami międzynarodowymi, zawartymi między niektórymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej, mającymi na celu zapewnienie swobody przepływu osób na obszarze składającym się z terytoriów państw - sygnatariuszy. Przepisy Schengen ustanowione na podstawie współpracy międzynarodowej państw określone, został włączony w ramy prawne Unii Europejskiej jako „dorobek prawny Schengen” na podstawie Traktatu Amsterdamskiego z 1997 r. (1999 r.) i stały się integralną częścią prawa obowiązującego wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej. Dorobek prawny Schengen został również wdrożony przez państwa europejskie nienależące do UE, które zdecydowały się na pełne jego przyjęcie i wdrożenie w prawie krajowym.

Wynikająca z niego swoboda przepływu osób wewnątrz tzw. „strefy Schengen” dotyczy nie tylko obywateli państw - sygnatariuszy, ale wszystkich osób o dowolnym obywatelstwie, które przebywają na obszarze objętym układem.

Każde z nowych państw kandydujących do członkostwa w Unii Europejskiej jest zobowiązane do przyjęcia całości rozwiązań Unii Europejskiej w zakresie obszaru bezpieczeństwa, wolności i sprawiedliwości, w tym również dorobku prawnego Schengen.

Dorobek prawny Schengen jest stale rozwijany w ramach ram prawnych UE. Wiele przepisów Konwencji Wykonawczej Schengen (KWS) zostało uzupełnionych nowymi rozwiązaniami. Do takich inicjatyw należą zaliczyć m.in. budowę Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS), który będzie stanowił uzupełnienie już działającego SIS1.

2. Co to jest strefa Schengen?

Strefa Schengen jest obszarem, w skład którego wchodzi terytoria 25 państw europejskich - 22 członków Unii Europejskiej oraz 3 państw stowarzyszonych, na którym obowiązują przepisy dorobku prawnego Schengen dotyczące m.in. ochrony granic, ochrony danych osobowych, wzajemnej współpracy pomiędzy służbami policyjnymi państw - sygnatariuszy, wydawania wiz cudzoziemcom, jak również działania Systemu Informacyjnego Schengen.

3. Co to jest System Informacyjny Schengen?

System Informacyjny Schengen jest wspólną, elektroniczną bazą danych zapewniającą zautomatyzowane procedury wyszukiwania informacji o osobach i przedmiotach. Polska uczestniczy w Systemie Informacyjnym Schengen pierwszej generacji przy wykorzystaniu zaproponowanego przez Portugalię rozwiązania tymczasowego aplikacji SISone4ALL.

SIS jest oparty na scentralizowanym systemie służącym wymianie danych między państwami członkowskimi, składającym się w szczególności z:

- jednostki centralnej systemu, która znajduje się w Strasburgu (C-SIS),
- modułów krajowych - (N-SIS) - działających w każdym państwie członkowskim uczestniczącym w SIS,
- infrastruktury komunikacyjnej między jednostką centralną i modułami krajowymi, która zapewnia stałą aktualizację danych oraz wymianę informacji - co pozwala na zapewnić takiej samej zawartości danych zgromadzonych w jednostce centralnej i modułach krajowych.

Każde państwo wprowadza odpowiednie dane, które dostępne są dla określonych służb innych państw, w niezbędnym dla nich zakresie. System ten jest wykorzystywany przez instytucje krajowe odpowiedzialne m.in. za: ochronę granic, ściganie przestępstw, zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego, wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa, wszczynanie postępowania karnego z oskarżenia publicznego oraz wszczynanie dochodzenia sądowego poprzedzającego postawienie w stan oskarżenia, a także wydawanie wiz, wydawanie pozwoleń na pobyt stały. Podczas np. przekraczania granic zewnętrznych lub podczas standardowej kontroli policyjnej przy użyciu SIS można sprawdzić, czy dany przedmiot (np. samochód, dokument) albo osoba figurują we wspólnej bazie danych (SIS). W przypadku, gdy dana osoba jest poszukiwana, stosowana jest odpowiednia procedura (w zależności od wpisu), która może polegać np. na odmówieniu danej osobie prawa wjazdu na obszar strefy Schengen, wydalenia lub aresztowania w celu wydania.

Obecnie trwają prace nad stworzeniem wersji Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II), które zostały podyktowane m.in. koniecznością włączenia do strefy Schengen dziewięciu nowych Państw Członkowskich (wskutek rozszerzenia Unii Europejskiej w 2004 r.). Infrastruktura techniczna SIS1, projektowana w latach 90 ubiegłego wieku, została przewidziana początkowo do obsługi 7 państw i nie była przygotowana do objęcia nowych instalacji narodowych.

SIS II zatem będzie nowoczesnym systemem wielkoskalowym, wykorzystującym nowoczesne technologie i rozwiązania informatyczne umożliwiające przetwarzanie większej ilości kategorii danych, nie tylko tekstowych, ale również np. danych biometrycznych, a także zapewniającym w sposób ciągły, stabilny i niezakłócony korzystanie z systemu przez wszystkie państwa uczestniczące we współpracy Schengen.

4. Podstawy prawne funkcjonowania strefy Schengen

Układ z Schengen jest podstawowym aktem prawnym w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, który został podpisany w 1985 r. poza systemem instytucjonalnym Unii Europejskiej, pomiędzy jej pięcioma Państwami Członkowskimi: Belgią, Francją, Holandią, Luksemburgiem i Niemcami. Jego realizacja początkowo sprowadzała się do szeregu ułatwień przy przekraczaniu granic przez osoby podróżujące pomiędzy państwami - sygnatariuszami. Pełne urzeczywistnienie idei przekraczania granic wewnętrznych bez przeprowadzania kontroli podróżujących stało się możliwe dopiero po podpisaniu w roku 1990 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen.

Konwencja Wykonawcza do Układu z Schengen (1990) (KWS), która ustanawia m.in. jednolite zasady kontroli na granicach zewnętrznych oraz wprowadza środki towarzyszące umożliwiające zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych państw - sygnatariuszy. Zasadniczą treść konwencji wykonawczej stanowią przepisy wprowadzające tzw. **środki kompensacyjne**, których celem miało być wyrównanie „deficytu bezpieczeństwa” powstałego na skutek zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych. Do najważniejszych zagadnień współpracy w obszarze Schengen należą m.in.:

- przekraczanie granic wewnętrznych Unii Europejskiej;
- ochrona zewnętrznej granicy Unii Europejskiej;
- polityka wizowa i migracyjna;
- współpraca służb granicznych i policyjnych;
- zacieśnienie współpracy służb w rejonach wewnętrznej granicy państw członkowskich UE;
- wzajemna pomoc w sprawach karnych;
- kwestie dotyczące ekstradycji/wydawania osób między państwami członkowskimi;
- ochrona danych osobowych;
- utworzenie SIS.

Konwencja Wykonawcza z Schengen weszła w życie w roku 1995, a następnie została włączona do systemu prawnego Unii Europejskiej na mocy Traktatu Amsterdamskiego z 1997 r. Dorobek prawny Schengen do unijnego porządku prawnego włączył Traktat Amsterdamski, który wszedł w życie w maju 1999 r. i od tego czasu są stosowane i nadal rozwijane w prawnych i instytucjonalnych ramach Unii Europejskiej.

W skład dorobku prawnego Schengen, poza samym Układem z Schengen i Konwencją Wykonawczą, wchodzi m.in. Protokoły Akcesyjne i Porozumienia do Układu z 1985 r. oraz Porozumienia Wykonawczego z 1990 r. zawarte z Włochami (podpisane w Paryżu 27 listopada 1990 r.), Hiszpanią i Portugalią (podpisane w Bonn 25 czerwca 1991 r.), Grecją (podpisane w Madrycie 6 listopada 1992 r.), Austrią (podpisane w Brukseli 28 kwietnia 1995 r.) oraz z Danią, Finlandią i Szwecją (podpisane w Luksemburgu 19 grudnia 1996 r.), wraz z odnoszącymi się do nich Aktem Końcowym i Wspólnymi Oświadczeniami, decyzje i deklaracje przyjęte przez Komitet Wykonawczy ustanowiony na podstawie KWS z 1990 r., a także akty przyjęte przez organy, którym Komitet Wykonawczy udzielił kompetencji decyzyjnych dla jego wdrażania (łącznie około 3 tys. stron).

5. Jakie państwa obejmuje strefa Schengen?

Strefa Schengen obejmuje 25 państw europejskich: (i) 22 Państwa Członkowskie UE: **Austrię**,

Belgię, Republikę Czeską, Danię, Estonię, Finlandię, Francję, Niemcy, Holandię, Grecję, Hiszpanię, Litwę, Luksemburg, Łotwę, Malte, Polskę, Portugalie, Słowację, Słowenię, Szwecję, Węgry, Włochy, oraz (ii) 3 państwa stowarzyszone: **Islandię, Norwegię i Szwajcarię**.

Państwami Członkowskimi UE, które nadal pozostają poza obszarem Schengen, a tym samym nie zniosły kontroli na granicach wewnętrznych są Wielka Brytania i Irlandia. Jednakże mogą one stosować niektóre postanowienia dotyczące współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych.

6. Rozszerzanie strefy Schengen

Każde z nowych państw kandydujących do członkostwa w Unii Europejskiej jest zobowiązane do przyjęcia całości rozwiązań Unii Europejskiej w zakresie obszaru bezpieczeństwa, wolności i sprawiedliwości, w tym również dorobku prawnego Schengen. Warunkiem przystąpienia do strefy Schengen jest pełne dostosowanie istniejących procedur, infrastruktury i rozwiązań prawnych do wymogów z dorobku prawnego Schengen. Postępy w tej dziedzinie są monitorowane i oceniane przez ekspertów z Państw Członkowskich Unii Europejskiej. W wyniku dokonanej formalnej ewaluacji podejmowana jest przez Radę UE decyzja w sprawie pełnego stosowania przepisów dorobku Schengen, która określa m.in. daty zniesienia kontroli na granic wewnętrznych oraz zapewnienia swobodny przepływu osób zgodnie z przepisami art. 1 oraz Tytułu III Kodeksu Granicznego Schengen.

Etapy powstawania strefy Schengen - znoszenie kontroli na granicach wewnętrznych pomiędzy następującymi państwami:

- Belgią, Francją, Holandią, Hiszpanią, Luksemburgiem, Niemcami i Portugalią (w marcu 1995 r.),
- Austrią, Włochami (w marcu 1998 r.),
- Grecją (w marcu 2000 r.),
- Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją (w marcu 2001 r.),
- Czechami, Estonią; Litwą, Łotwą, Malta, Polską, Słowacją, Słowenią, Węgrami (w marcu 2008 r.),
- Szwajcarią (w marcu 2009 r.)

W kolejce do grona państw współpracujących w ramach strefy Schengen oczekują: Bułgaria, Cypr, Rumunia, a także Lichtensteinktóre rozpoczęły implementację dorobku prawnego Schengen, ale nie są jeszcze pełnoprawnymi członkami współpracy w ramach strefy:

7. Wizowy System Informacyjny

Przy okazji omawiania kwestii dotyczących strefy Schengen należy również wspomnieć o budowanym Wizowym Systemie Informacyjnym (tzw. VIS, ang. Visa Information System). Podstawy prawne niezbędne do ustanowienia VIS, wyraźnie precyzują, że są one rozwinięciem postanowień dorobku prawnego Schengen, w tym również w stosunku do państwa stowarzyszonymi uczestniczących we współpracy w ramach strefy Schengen, które nie są Państwami Członkowskimi UE.

System wymiany informacji wizowej pomiędzy Państwami Członkowskimi budowany jest na podstawie Decyzji Rady z 8 czerwca 2004 r. Kwestie związane z funkcjonowaniem tego systemu regulowane są przez następujące akty prawne – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 767/2008 z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) oraz wymiany danych pomiędzy państwami członkowskimi na temat wiz krótkoterminowych oraz Decyzję

Rady (WE) nr 2008/633/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie dostępu wyznaczonych organów państw członkowskich i Europolu do Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) do celów jego przeglądania, w celu zapobiegania przestępstwom terrorystycznym i innym poważnym przestępstwom, ich wykrywania i ścigania.

Celem utworzenia VIS jest wymiana danych o wizach między Państwami Członkowskimi, które zniosły kontrole na swoich granicach wewnętrznych i zapewniają swobodę przepływu osób bez kontroli na granicach wewnętrznych. Wizowy System Informacyjny ma umożliwić m.in.:

- lepszą realizację wspólnej polityki wizowej;
- poprawę współpracy konsularnej i procesu konsultacji pomiędzy centralnymi organami konsularnymi poprzez ułatwienie wymiany informacji pomiędzy Państwami Członkowskimi o wnioskach wizowych i podjętych w ich przedmiocie decyzjach;
- zapobieżenie handlowi wizami;
- uproszczenie procedur składania wniosków wizowych i ułatwienie rozpatrywania wniosków wizowych;
- ułatwienie odprawy na przejściach przez granice zewnętrzne i na terytorium Państw Członkowskich;
- ułatwienie identyfikacji osób, które nie spełniają warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania na terytorium Państw Członkowskich lub też przestały spełniać te warunki;
- □ zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa wewnętrznego Państw Członkowskich.

VIS jest oparty na scentralizowanym systemie służącym wymianie danych wizowych między państwami członkowskimi, składającym się w szczególności z:

- Centralnego Wizowego Systemu Informacyjnego (CS-VIS),
- interfejsu krajowego (NI-VIS), znajdującego się w każdym państwie Członkowskim, który to interfejs zapewnia połączenie z odpowiednimi centralnymi władzami krajowymi odpowiedniego państwa członkowskiego,
- infrastruktury komunikacyjnej między Centralnym Wizowym Systemem Informacyjnym i interfejsami krajowymi.

Należy podkreślić, że VIS jest w trakcie budowy, a po uruchomieniu stanie się kolejnym ważnym narzędziem współpracy.

8. Polska droga do strefy Schengen

Droga Polski do strefy Schengen rozpoczęła się już na wstępnym etapie rozmów prowadzonych przez UE z krajami ubiegającymi się o akcesję, kiedy Polska zadeklarowała, że gotowa jest wdrożyć całość *acquis communautaire* w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, włączając w to przepisy Schengen. Dostosowania do unijnych standardów dotyczyły przede wszystkim wprowadzenia obowiązku wizowego dla obywateli 15 państw znajdujących się na tzw. „czarnej liście” Unii Europejskiej, wobec których Polska stosowała w tym czasie ruch bezwizowy, a także wzmocnienia infrastruktury ochrony granicznej, przygotowania polskiej administracji do skutecznego egzekwowania prawa wspólnotowego oraz przyjęcia szeregu rozwiązań legislacyjnych. Podstawą realizacji tych działań stały się rządowe programy strategiczne: Plan działania w zakresie wdrażania dorobku prawnego Schengen w Polsce oraz Strategia Zintegrowanego Zarządzania Granicą.

Polska przystępując do Unii Europejskiej stała się uczestnikiem unijnego obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, ale nie było to równoznaczne z pełnoprawnym członkowstwem w ramach strefy Schengen. Zgodnie z Traktatem Akcesyjnym¹⁾, od dnia przystąpienia tj. od 1 maja 2004 r., Polska zobowiązana jest stosować przepisy dorobku Schengen, jednak część przepisów

dorobku Schengen weszła w życie w odniesieniu do naszego kraju dopiero na mocy decyzji Rady Unii Europejskiej podjętej po sprawdzeniu, zgodnie z procedurami oceny poprawności wdrożenia instrumentów i zasad współpracy obowiązujących w strefie Schengen, iż w Polsce przyjęto odpowiednie rozwiązania organizacyjne i prawne, zaś zobowiązania wynikające z przepisów Schengen są prawidłowo realizowane. Przed podjęciem odpowiedniej decyzji Rada musiała uzyskać opinię Parlamentu Europejskiego.

W Polsce, dokumentem strategicznym poświęconym kwestii wprowadzania w życie instrumentów współpracy ustanowionych w dorobku prawnym Schengen jest „**Plan Działania w zakresie wdrażania dorobku prawnego Schengen w Polsce (Poland - Schengen Action Plan)**”, który został przyjęty 15 sierpnia 2001 r. przez Komitet Integracji Europejskiej. Ten corocznie aktualizowany dokument określał zarówno priorytety, jak i instrumenty wdrażania *acquis* Schengen w Polsce, wyznaczając również terminy wykonania poszczególnych działań.

Innym dokumentem mającym istotne znaczenie dla przystosowania polskich granic do wymagań Schengen jest **Strategia Zintegrowanego Zarządzania Granicą**. Polska, która od przystąpienia do UE w dniu 1 maja 2004 r. jest odpowiedzialna za zabezpieczenie jednego z najdłuższych odcinków wspólnej granicy zewnętrznej, otrzymała na ten cel wsparcie w wysokości około 313 milionów euro z Funduszu Schengen.

Zadania zdefiniowane w **Planie Działania w zakresie wdrażania dorobku prawnego Schengen w Polsce**, m.in. w zakresie projektu budowy polskiego komponentu Systemu Informacyjnego Schengen zostały uszczegółowione w dokumencie: **Program dla uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w realizacji tytułu IV Konwencji Wykonawczej Schengen (MASTERPLAN SIS II PL wersja 2.4), który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 02.11.2004 r.** Dokument z biegiem czasu był modyfikowany w związku ze zmianami zachodzącymi w realizacji projektu SIS na poziomie unijnym oraz koniecznością uwzględnienia udziału Polski w budowie Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS) i funkcjonował pod nazwą „*Program dostosowania Organów Administracji Państwowej do Współpracy z Systemem Informacyjnym Schengen II (SISII) i Systemem Informacji Wizowej (VIS) (MasterPlan SIS II i VIS PL)*”. Dotychczas obowiązywały następujące wersje dokumentu: 3.1 z 2006 r., 4.0 z 2007 r., 5.0 z 2008 r.

Dokument ten przedstawia sposób realizacji zadań umożliwiający terminowe wywiązanie się Polski ze zobowiązań międzynarodowych w zakresie gotowości do pełnej współpracy z SIS II oraz VIS.

Mimo, że Polska jest pełnoprawnym członkiem współpracy w ramach strefy Schengen i uczestniczy w SIS1 przy wykorzystaniu zaproponowanego przez Portugalię rozwiązania tymczasowego aplikacji SISone4ALL, cały czas aktywnie uczestniczy w budowie SIS II i VIS. Dlatego też dokument MasterPlan jest cały czas utrzymany w mocy. W 2010 r. doszło do jego podziału na poszczególne projekty w zakresie SIS II i VIS:

1. Program dostosowania Organów Administracji Państwowej do współpracy z Systemem Informacyjnym Schengen drugiej generacji (SISII) (MasterPlan SISII PL) – w trakcie nowelizacji.
2. Programu dostosowania Organów Administracji Państwowej do współpracy z Wizowym Systemem Informacyjnym (VIS) (MasterPlan VIS PL wersja 6.1) – z dnia 8 października 2010 r.

W celu koordynacji działań organów administracji rządowej w zakresie przygotowania do współpracy z Systemem Informacyjnym Schengen i Wizowym Systemem Informacyjnym, w 2004 r. powołany został Pełnomocnik Rządu do Spraw Przygotowania Organów Administracji Państwowej do Współpracy z Systemem Informacyjnym Schengen i Systemem Informacji Wizowej. Funkcję Pełnomocnika pełni Sekretarz Stanu lub Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i

Administracji.

Dołączenie Polski do grona państw tworzących strefę Schengen było ogromnym sukcesem, ale nie było końcem procesu wdrażania instrumentów współpracy. To dopiero początek wyzwań, jakim musi stawić czoło państwo, aby wywiązać się z zaciągniętych zobowiązań w stosunku do wspólnoty państw Schengen.

Dnia 14 września 2007 r. weszła w życie „Ustawa o udziale RP w SIS i VIS”. Ustawa określa zasady i tryb udziału Polski w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym, w tym obowiązki organów dokonujących wpisów oraz organów uprawnionych do dostępu do danych w zakresie wykorzystywania informacji zgromadzonych w SIS oraz VIS poprzez Krajowy System Informatyczny.

9. Co oznacza zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych?

Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych oznacza, że na granicach wewnętrznych pomiędzy Państwami Członkowskimi UE i państwami stowarzyszonymi, które przyjęły w pełni dorobek prawny Schengen nie będzie prowadzona kontrola graniczna. Zlikwidowane zostaną przejścia graniczne na wewnętrznych granicach strefy Schengen, gdyż możliwe stanie się ich przekraczanie w dowolnym miejscu i o dowolnej porze. Co istotne, swoboda przekraczania granic dotyczy zarówno obywateli państw współpracujących w ramach strefy Schengen, jak również obywateli państw trzecich, w tym m.in. turystów z krajów trzecich, azylantów i legalnych imigrantów. Specjalne dostosowania zostaną wprowadzone w portach lotniczych obsługujących połączenia zarówno wewnątrz obszaru Schengen, jak i z krajami trzecimi, gdyż w tym przypadku niezbędne jest rozdzielenie dwóch strumieni podróży. Zniesienie kontroli granicznych **nie oznacza zniesienia granic administracyjnych**. W mocy pozostaną też wprowadzone przez władze państw członkowskich procedury administracyjne, np. meldunkowe. W związku z przepisami imigracyjnymi i wizowymi wskazane jest posiadanie przy sobie dokumentu tożsamości potwierdzającego obywatelstwo Państwa Członkowskiego Unii Europejskiej, np. Polski. Kontrola tożsamości, pomimo, iż nie będzie przeprowadzana na granicach, może być dokonana na zasadach wrywkowych, na terenie całego obszaru Schengen. W określonych sytuacjach, po uprzedniej decyzji Rady UE, możliwe jest także czasowe przywrócenie kontroli granicznych.

10. Co się zmieniło po przystąpieniu Polski do strefy Schengen?

Obywatele Polski uzyskali możliwość w pełni swobodnego podróżowania po obszarze Schengen, obejmującym obecnie znaczną część kontynentu europejskiego – 25 państw. W szczególności zniesienie kontroli granicznych zlikwidowało konieczność oczekiwania na odprawę i dzięki temu wydatnie skróciło czas podróży. Wraz ze zniesieniem kontroli granicznych nastąpiło ujednoczenie procedur wizowych, w tym zasad wydawania wiz obywatelom państw trzecich. W ramach procesu dostosowania do wspólnotowej polityki wizowej Polska zniosła obowiązek wizowy wobec obywateli tych państw, które objęte są ruchem bezwizowym z Unią Europejską. W przypadku niektórych z tych państw, na przykład USA, trwają obecnie prace nad uzyskaniem z ich strony wzajemności. Jednocześnie w 2003 r. Polska wprowadziła obowiązek wizowy dla obywateli tych państw, które nie posiadają takich umów z UE, w tym Rosji, Ukrainy i Białorusi. Poprawie uległ ogólny poziom bezpieczeństwa publicznego. Przyczyniła się do tego ściślejsza współpraca służb odpowiedzialnych za zapewnienie obywatelom szeroko rozumianego bezpieczeństwa, w tym zwalczanie i zapobieganie przestępczości. Szczególnie przydatnym narzędziem okazał się System Informacyjny Schengen. Wypracowanie najlepszych praktyk działania, wspólne szkolenia oraz wymiana doświadczeń przyczyniły się do lepszego przygotowania funkcjonariuszy policyjnych i granicznych do wykonywania ich obowiązków.

11. Podstawowe implikacje dla obywateli Polski dotyczące przekraczania granic

- Każdy obywatel Państwa Członkowskiego UE ma prawo do swobodnego wjazdu na terytorium innego Państwa Członkowskiego. Nie są z tym związane żadne szczególne formalności.
- Na granicach pomiędzy Państwami Członkowskimi UE nie jest prowadzona kontrola graniczna.
- Może być prowadzona kontrola na terytorium państwa np. w rejonie granicy wewnętrznej, która jednak nie jest odprawą graniczną (w wyniku której można zezwolić na wjazd osób), a jej celem jest np. walka z przestępczością transgraniczną oraz kontrola bezpieczeństwa.
- Zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych UE powoduje wprowadzenie wzmoczonych kontroli legalności pobytu cudzoziemców tzw. kontroli mobilnych, prowadzonych na terytorium całego kraju. Kontrole takie mają na celu potwierdzenie spełnienia warunków wjazdu i pobytu na terytorium Państw Członkowskich należących do strefy Schengen, w tym niezbędnych dokumentów prowadzone są na okoliczność posiadanych dokumentów uprawniających do wjazdu oraz pobytu.
- Dokumentem niezbędnym do przekroczenia granicy zewnętrznej jest paszport. Niektóre państwa trzecie mogą wymagać posiadania wizy. Przed wyjazdem poza strefę Schengen, należy sprawdzić czy państwo będące celem naszej podróży nie stosuje obowiązku posiadania wizy w stosunku do obywateli Polski.
- Od maja 2004 r. na przejściach granicznych na granicach zewnętrznych UE istnieją specjalnie wyznaczone pasy odpraw dla obywateli Państw Członkowskich UE oraz obywateli państw EOG i Szwajcarii.

W przypadku kontroli na granicy zewnętrznej strefy Schengen, w tym również UE, wszyscy obywatele Państw Członkowskich mają takie same prawa, co oznacza, że służby graniczne danego Państwa mają obowiązek traktować obywateli innych Państw Członkowskich UE, jak swoich własnych. **Dotyczące działań policji**

- Zniesienie kontroli granicznych pomiędzy państwami Unii Europejskiej nie jest równoznaczne z pogorszeniem się stanu bezpieczeństwa, gdyż równocześnie wzmocniona została współpraca policyjna i wprowadzono nowe instrumenty współpracy – środki kompensacyjne, mające na celu utrzymanie i zapewnić wysokiego poziomu bezpieczeństwa na terytorium wszystkich państw strefy Schengen. Dzięki wprowadzeniu zasad ułatwiających wzajemną współpracę policji i innych służb Państw Członkowskich UE i stowarzyszonych, które wdrożyły dorobek prawny Schengen, w regionach przygranicznych powinien ulec poprawie poziom bezpieczeństwa obywateli.
- Wykorzystanie bazy danych SIS przyczynia się do zapewnienia i utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa na obszarze strefy Schengen – w tym do efektywnego poszukiwania zarówno osób (m.in. w celu wydania lub ekstradycji, poniesienia odpowiedzialności za czyny, za które są np. ścigane oraz osób zaginionych), utraconego lub skradzionego mienia oraz zakazu wjazdu dla obywateli państw trzecich. Każde państwo zaangażowane we współpracę w ramach strefy Schengen ma możliwość poinformowania o fakcie poszukiwania danej osoby lub przedmiotu odpowiednie służby we wszystkich pozostałych państwach.

Dotyczące prawa

- Procedury kontroli osób oraz nadzoru granicy wewnętrznej i zewnętrznej Unii Europejskiej w państwach należących do strefy Schengen są jednolite. Procedury stosowane przez policje państw strefy Schengen podczas działań wspólnych w tzw. strefie przygranicznej są również ujednolicone.

12. Podstawowe implikacje dla osób niebędących obywatelami UE

Obywatele państw trzecich, aby wjechać na terytorium państw strefy Schengen muszą spełniać określone warunki, w tym m.in.:

- posiadać ważny dokument podróży lub dokument uprawniający do przekroczenia granicy,
- posiadać wizę, jeśli taka jest wymagana
- uzasadnić cel i warunki planowanego pobytu oraz posiadać odpowiednie środki utrzymania na okres pobytu i na powrót,
- nie mogą figurować w SIS jako osoba niepożądana na terenie UE
- nie mogą być uważani za stanowiących zagrożenie np. dla porządku publicznego oraz bezpieczeństwa wewnętrznego.

Rozszerzenie strefy Schengen oznacza, że Polska będzie wydawała wizy na takich samych warunkach jak pozostałe Państwa Członkowskie. Wiza jednolita - wiza Schengen, wydana przez jedno Państwo Członkowskie zgodnie z jednolitymi zasadami, jest uznawana również przez inne państwa. Poszczególne Państwa Członkowskie UE mają również prawo do wydawania wiz o ograniczonej ważności terytorialnej, albo których ważność jest ograniczona do terytorium państwa wydającego i zezwalająca na pobyt nawet do 1 roku tzw. wiz krajowych.

13. Jak przystąpienie Polski do strefy Schengen wpłynęło na nasze kontakty ze wschodnimi sąsiadami?

Przystąpienie Polski do strefy Schengen ma istotny wpływ na współpracę Polski z państwami sąsiadującymi. Mając na względzie konieczność zapewniania obywatelom Unii Europejskiej oraz państw trzecich jak najlepszych warunków przekraczania granicy, zrealizowany został szereg znaczących inwestycji na drogowych i kolejowych przejściach na granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą, jak również na lotniczych oraz morskich przejściach granicznych.

Polska dokłada wszelkich starań, aby granice z państwami sąsiadującymi, które nie należą do Unii Europejskiej, nie stanowiły barier dla handlu, wymiany społecznej i kulturalnej ani współpracy regionalnej. Służy temu między innymi stworzenie możliwości ułatwionego przekraczania granic w ramach tzw. małego ruchu granicznego. Odpowiednie umowy z państwami trzecimi w tym zakresie mogą zostać zawarte, na mocy art. 13 rozporządzenia (WE) nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. *ustanawiającego przepisy dotyczące małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich i zmieniające postanowienia Konwencji z Schengen*. Polska podpisała umowę o małym ruchu granicznym z Ukrainą (obowiązuje od 1 lipca 2009 r.), z Białorusią (do 26.11.2010 r. nie weszła w życie), a także prowadzi prace nad zawarciem takiej umowy z Rosją.

14. Jakie są korzyści z przystąpienia Polski do strefy Schengen?

Przystąpienie Polski do strefy Schengen, poza znaczeniem symbolicznym, przyniosło również szereg korzyści praktycznych. Podróże do pozostałych krajów należących do „grupy Schengen” stały się łatwiejsze, gdyż przekraczanie granic wewnętrznych w ramach strefy jest możliwe w każdym miejscu, a nie jedynie na przejściach granicznych. Zaprzestanie dokonywania odpraw w ruchu osobowym i demontaż infrastruktury utrudniającej przepływ osób zlikwiduje też kolejki na granicy z państwami UE sąsiadującymi z Polską, a należącymi do strefy Schengen (Niemcy, Czechy, Słowacja, Litwa). Przekraczanie wewnętrznych granic odbywa się w sposób płynny, bez konieczności przerywania podróży.

Nie do przecenienia są również korzyści wynikające ze zwiększenia poziomu bezpieczeństwa publicznego, które jest efektem ściślejszej współpracy służb policyjnych. Dzięki intensywniejszym szkoleniom, wymianie doświadczeń, opracowywaniu najlepszych praktyk oraz wykorzystaniu

Systemu Informacyjnego Schengen należy oczekiwać dalszej poprawy bezpieczeństwa i efektywności działania służb policyjnych.

Strefa Schengen dzięki wykorzystaniu SIS i pozostałych instrumentów współpracy służb policyjnych tworzy obszar państw zdeterminowanych w utrzymaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa swoich obywateli, a jednocześnie jest miejscem, gdzie przestępcy nie mogą czuć się bezpiecznie.

Zacieśnienie współpracy, wymiana informacji, wykorzystywanie nowoczesnych technologii pozwala na skuteczną walkę z przestępczością, co powoduje, że przestępca ścigany przez np: hiszpański wymiar sprawiedliwości ukrywający się np: w Estonii może być złapany podczas rutynowej kontroli drogowej.

1) W 1997 r. zasady współpracy określone na mocy porozumień z Schengen - „acqius Schengen” zostały włączone do porządku prawnego Unii Europejskiej na mocy postanowień Traktatu Amsterdamskiego.

2)

1. Układ między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach z dnia 14 czerwca 1985 r.
2. Konwencja Wykonawcza do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 roku między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach z dnia 19 czerwca 1990 r.

Pliki do pobrania

- [Biuletyn informacyjny Polska w strefie Schengen](#)
1.69 MB
- [Biuletyn informacyjny Strefa Schengen](#)
6.32 MB

[Tweetnij](#)

[Generuj PDF](#)

[Drukuj](#)

[Powiadom](#)

[Zgłoś błąd](#)